

VOJAK.

Njegove dolžnosti in pravice.

Vzroki in namen vojne.

Na Dunaju leta 1916.

Založilo e. in kr. vojno ministrstvo.

76

108935

108935

Iz nemščine prevela
nad. rezervni korporal Avgust Minkuš
in
enol. prost. Narte Velikonja.

020013513

Vsebina.

Uvod	5
Vzrok in namen vojne	7
Vojakove splošne dolžnosti	10
Vedenje v boju (Napad; obramba; poizvedovanje, zavarovanje in stik)	16
Zdravstvo	25
Najvažnejši odlomki iz vojnih določb (Ubežništvo, samopo- škodba, strahopetnost, kršenje stražne službe)	27
Odlikovanja	30

Uvod.

Dve leti se že Avstro-Ogrska bori v silnem boju z mogočnimi in številnimi sovražniki.

Na severu so se bližale naši meji velike armade ruskega carja, na jugu vojne sile njegovih zaveznikov Srbov in Črnogorcev ter od naše prelepe domovine hotele s silo odtrgati cvetoče dežele.

Avstro-Ogrsko moramo razbiti — je stalo napisano na zastavah naših sovražnikov.

In zvesta zavezniški prisegi se nam je pridružila ramo ob rami nemška država — sama napadena po francoskih, angleških in belgijskih armadah.

Toda kje je ostal naš drugi zaveznik, kraljestvo solnčne Italije?

V trenutkih naših najtežjih bojov je prelomil sveto zavezniško prisego in, česar bi nihče ne mogel verjeti, se je čez noč izpolnilo: Italija nam je napovedala vojno!

Vojaki!

Če se ozremo na težke boje in velike uspehe preteklih dveh let, se morajo prsi vsakega bojevnika širiti neizmerne občutka veselja in ponosa.

Samo našemu trdnemu zaupanju v Boga, izbornemu in smotrnemu vodstvu vseh generalov in častnikov, in osebni hrabrosti vsakega posameznika med Vami se imamo zahvaliti, da stoji domovina tako mogočna in velika pred nami. Težke so bile žrtve, a ne zaman.

Toda na cilju še nismo. Naši sovražniki menijo še vedno, da bodo, četudi z najbolj nizkotnimi sredstvi, zdrobili vztrajnost in hrabrost avstro-ogrskega bojevnika. Toda njih vera je zmotna! Z neomajno zvestobo zremo v obličje svojega vzvišenega najvišjega vojnega Gospoda, svojega preljubljenega cesarja in kralja. Spominjajoč se prisege, ki smo jo položili pred Njegov prestol, se bomo brabro in možato borili, svoje s krvjo priborjene lavorike ohranili neoskrunjene in z neomajno vztrajnostjo in zvestobo ljubljeni domovini v blagor pomagali naši pravični pravdi do velike zmage.

V to pomozi Bog!

Vzrok in namen vojne.

Kako naš vzvišeni in ljubljeni vladar ljubi mir, je splošno znano. Pred očmi mu je vedno le blagor vsakega njegovega podanika in zavedajoč se, da more le v neumornem delu v miru zoreti državljanom blaginja in zadovoljnost, se je vedno trudil, da bi živel s sosednjimi državami v miru in slogi. Isti smoter je imela tudi Nemčija kot vodilno geslo.

Toda zavist nad mogočnim razcvitom Avstro-Ogrske in nemške države ni dala našim sovražnikom miru. Bali so se vedno bolj naraščajoče sile trdnostnih držav; vedno iznova so stikali za vzroki, s katerimi bi nas prisilili do boja, da bi nas v zaupanju na svojo velikansko premoč zdrobili v prah.

A Avstro-Ogrska in Nemčija se nista dali speljati. V zavesti svoje lastne moči sta vedno izkušali ohraniti mir.

Rusija, Francija in Angleška so pa bile zatrdno sklenile vojsko in poslužile so se najsramotnejšega sredstva, da bi nam vsilile boj, poslužile so se strahopetnega-zavratnega umora.

Srbija je bila njih sramotno orodje in srbski morilci so umorili našega presvetlega prestolonaslednika in njegovo visoko soprogo v strahopetnem, zahrbtnem napadu.

Nato je Avstro-Ogrska morala potegniti meč, kajti ta strašni zločin je klical po najstrožji kazni, ker niso hoteli dati zahtevanega zadoščenja.

Preiskava je jasno dognala, da se je srbska vlada pečala z mislijo ustvariti na škodo Avstro-Ogrske na jugu

veliko srbsko kraljestvo. Umor visoke zakonske dvojice je bil potemtakem samo zunanje vidno znamenje za davne načrte.

A toliko da smo napovedali vojno Srbiji, so nas že napadle tudi Rusija, Francija in Angleška. Črnagora, Belgija in Japonska so se jim pridružile.

Avstro-Ogrska in Nemčija sta bili obkoljeni od močnih in številnih sovražnikov.

Toda zavezni cesarstvi nista obupali niti za hip.

Pravična stvar je dosihdob vedno zmagala in tako bo tudi v bodočnosti. Zapuščeni od tretjega zaveznika, Italije, sta morali osrednji državi, podpirani samo od Turčije, sprejeti neenaki boj. A v bojih, ki jih je spremljala menjajoča se sreča, se je pokazalo, da nadkriljujemo sovražnike po duhu in vojaških čednostih. Položaj naših sovražnikov se je slabšal dan za dnem in na vse kriplje, z vsakim sredstvom so si izkušali z visokimi obljubami pridobiti novih prijateljev.

In našli so izdajalca. Italija, čez 30 let naš zaveznik, je prelomila v presenečenje celega sveta dano prisego in nas zahrbtno napadla. Novi sovražnik je menil, da bo imel lahko opravilo. S svežimi silami, je menil, bo igranje udril v našo domovino in na Dunaju bi se nam moral narekovati poniževalen mir. Toda zgodilo se je drugače. Že več kot leto dni butajo Italijani zaman z velikimi žrtvami ob naše postojanke, ne da bi naše hrabre borilce potisnili le kratek korak nazaj. Jasen in razločen vzgled božje sodbe in kazni.

Nastop novega sovražnika nas na naših vojnih uspehih ni prikrajšal in niti najmanj zadržal. Nevzdržno so prodirale avstro-ogrske in nemške armade in zasedle široke

ruske in francoske pokrajine, dočim je imela Angleška na morju velike izgube. Podjarmile so Belgijo, v prah popteptale srbsko in črnogorsko kraljestvo. In pri tem nam je že pomagala hrabra bolgarska armada. Ko smo zasedli veliki del Albanije, se je naša moč ob Adriji znatno ojačila. Božja roka je čula nad našim orožjem.

Velika vojna zahteva od nas vse moči, vse sile ter jih bo še zahtevala. Na vse kripnje si naši sovražniki prizadevajo, da bi zaobrnilo bojno srečo. Vse zaman je njihov napor. Naj poizkušajo kjerkoli, povsod bodo trčili ob živi zid naših hrabrih vojakov, ki ne odrečejo ne pri napadu ne pri obrambi. Mi moramo in bomo zdržali. Potoki krvi, ki so jih prelili junaški sinovi Avstro-Ogrske, niso tekli zaman. Dosedanjim velikim uspehom bomo priborili nove zmage. In ne bomo prej vtaknili meča v nožnico, dokler ne bodo vsi naši sovražniki prepričani, da sta Avstro-Ogrska in Nemčija nepremagljivi.

Vojaki! Imejte vedno pred očmi resnico, da je samo zmagovalec deležen blagoslova miru, imejte pred očmi, da se borite za usodo lastnih otrok in unukov. Pokažite se pa tudi vredne sinove svojih očetov, vredne vseh onih, ki so padli v tem boju za Boga, cesarja, kralja in domovino. **Trdna volja do zmage mora živo kipeti v vsakem med nami. Bogu ter cesarju in kralju hočemo svečano obljubiti, da hrabro in voljno vzdržimo do velikega zmagoslavnega konca.**

Bog je z nami!

Vojakove splošne dolžnosti.

Vsak vojak mora biti prešinjen do dna duše po čutu in najglobokejši zavesti do dolžnosti. Vedno se mora spominjati prisege, ki jo je položil svojemu cesarju in kralju pred prestol. Od junaštva in hrabrosti naših vojakov je odvisen blagor naše domovine. Sovražnik nam hoče uničiti našo trgovino in našo obrt, hoče nam opustošiti naše njive in polja; pahnti nas hoče v siromaštvo in uboštvo!

In to zabraniti je sveta dolžnost vsakega posameznega vojaka. Pomoč in rešitev je zmaga nad našimi sovražniki. Zmagovalci smo bili dosedaj, zmagovalci moramo ostati tudi v bodoče.

In temu mora vsak vojak v vsakem položaju in celo v najtežjih razmerah brezpogojno z vsemi svojimi močmi pripomoči, vsako povelje svojih predpostavljenih vestno izpolniti, v boju nikoli obupati in napraviti sovražniku kolikormogoče mnogo škode. Kdor ima srce na pravem mestu, bo tudi po najstrašnejšem boju ostal zmagovalec.

Potrebno moč za izpolnjevanje svojih dolžnosti najde vojak v molitvi k Bogu, v ljubezni do svojega cesarja in kralja ter v neomajnem zaupanju do svojih višjih. Vsak naj vedno misli na svojo domovino, na svoj dragi dom in na svoje preljubljene, ki se ga vedno spominjajo in z vso pravico veselo pričakujejo, da se nekoč hrabri bojevniki vrne ves ozaljšan z odlikami. **Vsaka mora stremiti, da postane ponos svoje občine!**

Pomanjkanju in težkim naporom se v vojski samoposebi umevno nihče ne more izogniti. Naj zadenejo vo-

jaka v še takoveliki meri, prenašal jih bo vedno možato in z zaupanjem v Boga. Vse to so oni že dokazali, ki so se borili v vročih bitkah, ki so bili na dolgih pohodih in zasledovali sovražnika.

Najpoglavitnejša dolžnost vsakega vojaka je **natančna izpolnitev vsakega povelja**, ki ga prejme. Vsako povelje se mora izvršiti z največjo vestnostjo in razsodnostjo — če treba tudi s skrajnimi močmi.

Površna izvršitev navidez morda nevažnega povelja ima včasih lahko najtežje posledice za celo četo. Zato naj vedno vsak vojak izkuša, da ne zadovolji samo svojega predpostavljenega, temuč tudi ohrani v sreju zavest: **storil sem svojo dolžnost!**

Neumorno opazovanje sovražnika spada med prav važne vojaške dolžnosti. V boju in na patrolji, na straži in pri prisluščavanju, sploh ob vsaki priliki mora vojak vedno in vedno izkušati, da ima sovražnika pred očmi. Nič mu ne sme ostati skritega. In dolžan je tudi vse, kar opazi, takoj javiti svojemu prvemu predpostavljenemu. Celu najneznatnejše stvari so včasih lahko velike važnosti. Zato mora **paziti na vsako malenkost.**

Vsak vojak se zaveda, kako **važna je stražna služba.** Že v mirnem času so v tej službi strogo postopa; zane-marjenje in kršenje stražne službe se strogo kaznuje.

Prav posebno važna pa je stražna služba v vojski. Služba prisluškovalca ali na vojni straži nalaga vojaku važno dolžnost, da čuva zadaj počivajoče tovariše pred napadi in iznenadenji ter jih opozori pred vsako bližajočo se nevarnostjo. Kakšne težke očitke bi moral nositi v svojem sreju celo svoje življenje, če bi se vsled njegove nemarnosti posrečil sovražen napad, pri katerem bi mnogo

vrlih tovarišev izgubilo življenje ali pa moralo v sramotno ujetništvo. Zategadelj stražite zvesto ter zdržite junaško in vztrajno! Danes stoji ta na težki straži, jutri si bo lahko odpočil in drugi tovariš bo čul nad njegovim spanjem.

Nič manjše važnosti ni **stražna služba pri skladiščih** za streljivo in živila, **pri mostovih, predorih, tovarnah** itd. Naši sovražniki poizkušajo vse to uničiti in razdreti; če bi se mu posrečilo, bi moral vojak v strelnem jarku stradati. Promet za fronto se ustavi in dovoz tako važne municije in živil se ne more vršiti točno. Na stražniku sloni torej težka, težka odgovornost. Zato pa naj vsak zvesto vztraja na svojem mestu in vrši vestno svojo službo, kajti drugače nastanejo lahko strašne posledice za tisoče vojakov in celo za njegovo ljubo domovino.

S prav posebno ljubeznijo in skrbnostjo mora vojak paziti na svojo **puško**. **Puška je njegovo glavno orožje**. Imeti jo mora vedno čisto in varovati jo pred vsakim madežem. Četudi ni mogoče puške tako čistiti, nanjo paziti in je varovati kakor v mirnem času, mora biti vendar cev in najvažnejša dela puške, zaklop in dovajalna vzmet, vedno v najboljšem stanju. Muha in nastavek morata biti zavarovani, da se ne poškodujeta. Če ni vsega tega, se vojak ne more boriti s sovražnikom z enakim uspehom. Zategadelj je dolžnost in tudi v korist vsakega vojaka, da pazi na svojo puško, zvesto spremljevalko v vsakem hipu, da pazi nanjo s posebno ljubeznijo in skrbnostjo.

Zaraditega ne pozabite nikoli svoje puške!

Lahkoranjani morajo prinesiti svoje puške iz bojne črte, drugače se naj pošljejo neobvezani nazaj v boj.

Za puško z bajonetom, ki jo prinese ranjenec s seboj, mu plača vojna bolnica **deset kron nagrade (brez bajoneta osem kron)**.

Ranjenci, ki ne morejo hoditi ali nositi puške, naj jo vtaknejo v zemljo s kopitom navzgor, da jo drugi lahko najdejo.

Vsak si mora prizadevati, da zbira sovražno orožje in opravo ter jo oddaja na pristojno mesto. Izstrelkov topov in ročnih granat, ki se niso razpočile, se ne sme nihče dotakniti, temuč zakopati. Če to ni mogoče, se mora kraj jasno označiti.

Za vsako najdeno sovražno puško da divizijsko pehotno poveljstvo **2 kroni nagrade**.

Velika nesreča za vrlega vojaka je vojno ujetništvo. Pomanjkanje in nadloge, ki ga tam čakajo, so mnogo večje kakor na bojnem polju. Surovo nečloveško ravnanje je njegov delež in tisoče vojakov ugrabijo neozdravljive bolezni. Daleč z doma in kot neznanec leži kje v tuji zemlji in nikjer ni ljubeče roke, ki bi krasila njegov grob s cveticami. Res, bolesti polna misel za njegove drage.

Toda tudi najboljšemu vojaku se lahko pripeti, da pride v ujetništvo. In v tem slučaju se mora vedno in vedno **spominjati svete prisege**, ki jo je prisegel. Na vprašanja, ki mu jih stavi sovražnik, ne sme dajati takih odgovorov, s katerimi bi škodil tovarišem in domovini. Drugače bi bilo to sramotno-grdo izdajstvo in izdajstvo tudi sovražnik zaničuje. In celo če bi mu nevarno grozili, naprimer, da ga ustrelje, se ne sme pod nobenim pogojem omajati, da bi kaj povedal. Samo s trdovratnim, vztrajnim molčanjem si bo pridobil spoštovanje pri sovražniku.

Tudi v ujetništvu je vojak dolžan spoštovanje in pokorščino svojim predpostavljenim in višjim. Vojak ostane v vsakem položaju, v katerikoli razmerah vedno le vojak.

Vojaki, ki so neranjeni prišli v ujetništvo, se bodo morali pri vrnitvi opravičiti. Kdor je bil ujet brez lastne krivde, temu bo opravičba lahka, toliko težje kazni in pravne posledice zadenejo onega, ki mu dokažejo, da je sam kriv svojega ujetništva. Njega samega in njegovo družino čaka težko trpljenje. Zato torej rajši pasti v postenem boju za cesarja, kralja in domovino, kakor pa priti v sramotno ujetništvo.

Poročila o sovražnikovi moči, o sestavi njegovih krdel in njegovih namerah so velike važnosti. Če sovražnik ne more dobiti podatkov od ujetnikov — **in noben ujetnik ne sme ničesar izdati** — se posluži pa drugih sredstev, in sicer navadno pošlje **vohone**.

Ti ljudje izkušajo priti na zvit način skozi naše črte in se potem potepajo kot branjevci, kočijaži, kmetje, da celo v uniformi naše armade za našimi četami. Pridružujejo se lahkovernim vojakom in jim stavijo oprezna navidez prav nedolžna vprašanja, da bi iz odgovorov skleпали na važne podatke. Zato bodi vojak vedno zaprt in nezaupljiv v občevanju z ljudmi, ki jih ne pozna. Če se mu pa zazdi kaj sumljivega, je njegova dolžnost, da takoj naznani najbližnjemu predpostavljenemu, prvemu poveljstvu ali prvi straži, orožništvu ali policiji, da sumljivega človeka takoj prime.

Vaši častniki so Vaši voditelji v boju. Oni edini skrbe za Vaše potrebe in tudi imajo vedno pred očmi Vaš blagor in izkušajo, da Vam bi, kolikor je pač mogoče,

olajšali in izboljšali Vaš položaj. Zato pa ste jim dolžni hvalo in ljubezen, zaupanje in slepo pokorščino. Četa brez častnikov je četa brez vodnika in izgubljena. **Vojaki! Sledite vsak hip v brezpogojnem zaupanju svojim častnikom. Branite in spoštujte jih!**

Vedenje v boju.

„Hrabri vojak ne pozna ne strani ne hrbta; on pozna samo fronto pred seboj, tam — kjer je sovražnik.“

Te besede nekega sovražnega generala morajo avstro-ogrskemu vojaku vedno živeti pred očmi, kajti vsebujejo veliko resnico. Sami smo resnico teh besed že večkrat dokazali; neštetokrat so bili že naši vojaki v hudi stiski, neštetokrat jih je sovražnik ljuto prijemal. Toda skoraj vedno sta zmagali hladnokrvnost in hrabrost, ki smo ju podedovali po svojih pradedih.

In tako naj ostane tudi v bodočnosti!

Napad.

Vsakemu vojaku med nami je jasno, da se borimo za obstoj naše monarhije. Naši številni sovražniki jo hočejo razbiti. Toda naši vztrajnosti se je posrečilo, da smo že steptali v prah dva sovražnika, enega nismo pustili čez mejo, drugega smo pa pognali daleč nazaj v njegovo deželo.

Ti uspehi so sad naših napadov, ki se jim nihče ne more ustaviti; kajti samo v napadu nam zori tako zaželjeni cilj vseh bojev, zmaga nad sovražniki.

Pri napadu se mora vojak boriti hrabro, žilavo in v zavesti, da zmaga. Biti mora trdno prepričan, da napad uspe, da je zmaga gotova. Vera v zmago mora biti neomajna. V napadu se utrdi in poživi naš moralni čut, sovražniku pa vedno bolj upada pogum in s plašnim srcem gleda, kako se bližajo naše hrabre rojne vrste njegovim

postojankam. Naše topništvo ga ljuto obstreljuje, da ima mnogo izgub in nesigurno strelja. To zelo olajša napad. Lastne izgube so zategadelj majhne, izgube sovražnikove pa težke. In povrh vsega pride še izborni ogenj naše pehote in strojnih pušk, ki neusmiljeno kosijo med sovražniki. Kajti **vsak strel**, ki ga izstreli naš vojak, mora biti oddan preišljeno in preudarno. Nikoli se ne sme pozabiti cilja in puške natančno nastaviti. **Streljivo** je dragoceno in se ne sme streljati tjavendan. Vojak mora izhajati s tem, kar ima, kajti med bitko je težko priti do novega.

Če nastopijo težki, kritični hipi, mora vojak v doseženi postojanki brezpogojno **vztrajati**. Izgube so pri umikanju mnogo večje kakor pa pri podiranju ali vztrajanju v postojanki. In sovražniku se ne sme popustiti niti najmanjši korak s trudom priborjene zemlje. Ti nevarni trenutki se morajo premagati; besede „nazaj“ brez povelja ne sme poznati avstro-ogrski vojak. **On pozna samo klic: „Naprej!“**

Naskok pa venča trudapolni napad. Izvršiti se mora na vsak način, drugače je bil ves napad zaman. In navadno je mnogo lažji, nego bi kdo mislil. Sovražnik ima že velike izgube in njegove žične ovire je razbilo topništvo. Njegov odpor more biti raditega le prav šibak. **Naskok se mora izvršiti z vso silo in nenadoma. Vsak vojak mora naglo planiti v sovražno postojanko in v boju na nož kolikor mogoče mnogo sovražnikov pobiti. V tem hipu vojak ne sme poznati nobenega ozira.** Misliti mora samo na uničenje sovražnika, da ne zadene njega nemila usoda. Čimveč sovražnikov napravi nesposobnih za boj, temvečja je njegova zasluga. Če pa sovražnik zbeži iz osvojene

postojanke, ga mora zasledovati **s krogliami**. Loviti ga brez vsakega načrta je brezmiselno. Naša izvrstna puška prej in bolj sigurno doseže bežečega sovražnika kakor najhitrejši tekač. Dobromerjeno in močno streljanje napravi med bežečimi vrstami zelo občutno škodo, posebno ker se sovražnik ne more braniti. In sladkovzvišeni občutek po srečno prestanem naskoku ostane vojaku **za celo življenje v najlepšem spominu**.

Mnogo tisoč slavnih činov so že izvršili naši vojaki v tej vojni. Vsak polk in vsak bataljon našteje brezšteštevila vzgledov drzne hrabrosti in junaškega preziranja smrti svojih mož. Starejši vojaki bodo svojim mlajšim vedeli prav gotovo mnogo povedati. V tej knjižici pa moremo radi ozkega prostora omeniti samo par zgledov.

Zgleda:

Korporal 9. stotnije, 11. pešpolka Karl Bäuml se je prav posebno izkazal pri naskoku na porastel vrh. Ob zori je napadel s svojim rojem rob, odkoder je sovražnik močno obstreljeval od strani našo prodirajočo stotnijo. Z občudovanja vredno hrabrostjo in posebno spretnostjo je zavzel močvirnati jarek pred rusko postojanko in pregnal Ruse iz njihove obstranske postojanke. Nemudoma se je nato pridružil splošnemu napadu na višine vzhodno od Horyszne. Zlata hrabrostna svetinja.

Poddesetnik Caharija H a ß l a c h e r, služeč pri 11. stotniji 4. domobranskega pešpolka je naskočil s svojim oddelkom višino Porostyn pri Lanczinu, kril potem dva dni in tri noči kot opazovalni podčastnik lastni desni bok proti sovražniku; razpostavil je namreč v sovražnem ognju redko vrsto svojih ljudi in tako zabranil, da niso Rusi prodrli. Ko so ga hoteli odpoklicati, je ponudbo odklonil, češ, da

se ne umakne z mesta, dokler je položaj nevaren. Pri zasledovanju skozi gozd severno od Sadržavke je bil med prvimi pri naskoku na ruske postojanke; ker je bila njegova četa zaostala, je sam planil na Ruse in bil ranjen od bajoneta. Ne meneč se za rano, je še enkrat zbral svoje ljudi in z uspehom naskočil sovražno postojanko. Zlata hrabrostna svetinja.

Obramba.

Kadar stojimo v neugodnem položaju številno mnogo močnejšemu sovražniku iz oči v oči, nam sama pamet pravi, da se moramo nekaj časa zadovoljiti samo z obrambo, dokler ne nastopijo pogoji za uspešen napad.

Zraventega pa pripušča sijajen položaj na vseh bojiščih, da se nekatere naše armade drže na zasedenem ozemlju in branijo priborjene uspehe proti sovražnim napadom.

Ne samo pri napadu, temuč tudi pri obrambi so se avstro-ogrski vojaki sijajno obnesli.

Obramba ima namen brezpogojno obdržati zasedeno ozemlje. Omogoča to z razmeroma majhnimi silami; zategadelj stoje večje množice na razpolago tam, kjer se rabijo za napad.

S ponosom se mora tega zavedati vsak vojak in trdno skleniti, da ne prepusti niti pedi zasedenega ali podjarmljenega ozemlja.

Postojanka se mora vedno izboljševati in neumorno popravljati. Bojni jarek, podzemeljska bivališča, lisičje luknje in zvezni jarki, strelne line in ovire vedno potrebujejo poprave. Čim boljše in popolnejše so te priprave, tem lažje se vojak brani. Zato ne sme vojak nikoli mis-

liti, da je postojanka že popolna in dovršena. In prav gotovo je še vedno treba nekaj popraviti, kar ne olajša samo obrambe, temuč tudi življenje v postojanki. Če vsak vojak vestno izpolni in izvrši ukrepe svojih predstojnikov, nastane v kratkem času postojanka, ki nudi napadajočemu sovražniku tako nepremagljive ovire in težkoče, da je nikakor ne more zavzeti. Potem se je branilec čisto lahko z uspehom braniti in povzročiti sovražniku neizmerne izgube ter mu vzeti za dolgo časa veselje do novega napada.

Postojanka se ne sme brez povelja pod nobenim pogojem prepustiti sovražniku. Vojak mora vedno imeti pred očmi, kako velikanske izgube in kakšne težkoče so združene z umikanjem. In v novem brambnem odseku se mora začeti iznova, da se naredi postojanka z vsemi potrebnimi ovirami, začeti se mora iznova z vsem delom, ki je brezpogojno potrebno za obrambo. In delo dolgih tednov, da, celih mesecev je bilo zaman in se nahaja v rokah rogajočega se sovražnika. Že iz tega samega vzroka ne sme vojak nikoli prepustiti svoje postojanke, ki jo je sezidal in utrdil v potu svojega obraza.

Važnost stražne službe smo že prej kratko omenili. V stoječem boju ima še bolj važen pomen.

Sovražnih napadov je treba pričakovati posebno ponoči. Toda sovražno bližanje ne sme uiti pozornosti prisluškovalcev, vedet in bojnih straž. Sovražniku se ne sme posrečiti, da bi nas iznenadil, presenetiti ga moramo mi z lastno čuječnostjo in nezamudnim in silnim odporom. Odločno in točno obnašanje naših pogumnih vojakov uduši in onemogoči že v kali slična sovražna podjetja.

Pogoji za uspešno obrambo so torej sledeči: strogo in natančno opravljanje stražne službe, temeljito napravljene

postojanke s pravilno postavljenimi strelnimi linami, široke ovire in — hrabro srce v prsih vsakega branilca. Potem pa naj le poizkuša sovražnik udreti v naše postojanke. Naše puške mu bodo kmalu pokazale pot nazaj.

Zgleda:

Po najljutejšem topniškem ognju, ki je pometel naše ovire, je naskočil neki italijanski bataljon severovzhodno od Sele naše jarke in udrl vanje. V tem skrajno kritičnem hipu je zbral četovodja 4. stotnije 47. pešpolka Anton Horvath bližnje moštvo in udaril — sam četi na čelu — na sovražnika. Osrčeno po tem hrabrem obnašanju je moštvo vrglo po strašni, krvavi borbi na nož Italijane iz jarkov. Zlata hrabrostna.

Četovodja titularni narednik 5. stotnije 16. pešpolka Franjo Ištok je stal s svojim vodom v boju pri Duninovu. Rusom se je bilo posrečilo predreti naše vrste in prijeli so narednika od zadaj in od strani z neznanskimi silami. Toda on se je dalje časa v najhujšem ognju hrabro upiral in s tem zabranil, da se ni bilo treba razviti našim silam. Ko so ga že obkolili, si je z bajonetom naredil pot skozi Ruse in se potem pridružil rezervam, ki so prešle k protinapadu. Posrečilo se jim je, da so priborili nazaj izgubljene jarke. Zlata hrabrostna svetinja.

Poizvedovanje, zavarovanje in stik.

Za vsakega poveljnika je neizmerne važnosti, da ve, kje in kako močan je sovražnik in kaj se nahaja na levo in desno od njegove čete. Dokler ni vse to pojasnjeno, je ponavadi zelo težko napraviti primeren načrt. In v nejasnem položaju se mora četa vse bolj obširno zavarovati.

Poizvedovanje, zavarovanje in stik je naloga patrolj. **Služba patrolj je težka, toda častna.** Vsak mož, ki je pridelen patrolji, si mora biti v svesti, da mu poveljnik zaupa v najvišji meri, kajti le zanesljivi, pogumni in hrabri ljudje se odbero za to težko službo.

Na patrolji ima vojak priliko, da se prav posebno izkaže, bodisi da sporoči pravilna in nagla obvestila svojemu poveljniku, ki mu omogočijo potrebne ukrepe, bodisi da zavaruje s svojo največjo pazljivostjo bok in hrbet lastnih čet ali pa da nemudoma napravi stik med sosedno četo; za vsak slučaj pa bo njegova služba poveljniku v zelo veliko korist in priznanje prav gotovo ne bo izostalo.

Na patrolji sme vojak misliti samo na **naročilo**, ki ga je prejel od poveljnika. Vedno mora imeti živo pred očmi, da je mnogo odvisno od **resničnosti in natančnosti njegovih sporočil**. Predvsem morajo biti obvestila resnična. Samo kar je videl na lastne oči, sme verjeti. Podatkov, ki jih je prejel od drugih, ne sme vzeti kar na slepo vero. Prav posebno so podatki domačinov pogosto neresnični, treba jih je torej izporočati z veliko previdnostjo. Vestni vojak mora torej svojemu poveljniku javiti, ali je to in ono sam videl ali pa je izvedel in kdo mu je sporočil. **Vojak mora torej vedno strogo paziti, da vse pove po resnici.**

Stik s krdeli, ki se nahajajo na levi in desni, mora četa imeti vsak hip. Drugače se prav lahko prigodi, da se sovražniku posreči neopaženo priti v bok in za hrbet. Važnost službe patrolj, ki morajo vzdrževati stik in zavarovati čete, je po vsem tem prav jasna. In naj glavna četa koraka, naj se bori ali počiva, vedno se zanaša na pazljivost in zanesljivost razposlanih patrolj. Vrli vojak

si bo torej vedno štel v posebno odlikovanje, če je bil od svojega poveljnika izbran za službo, ki zahteva vse moči in sile pogumnega moža.

Zgledi:

Rezervni praporščak Marin Drobec, služeč pri 14. stotniji 78. pešpolka, je bil poveljnik bojne straže pri Woroni. Kljub ljutemu obstreljevanju sovražne pehote ni zapustil svojega mesta in je s svojim žilavim, neustrašnim obnašanjem zadržal močne ruske prodirajoče sile, preden so prišle do postojanke njegovega bataljona. Ko je par dni pozneje ravnoisti praporščak v boju pri Krasni zapazil, da se pol sovražne stotnije zbira na skritem prostoru, z namenom, da bi njegovo stotnijo napadla od strani, je samostalno naglo napadel s svojim vojem; z odločnim naskokom ni samo preprečil napada, temuč ujel je zraven večji del sovražne čete. Zlata hrabrostna svetinja.

Četovodja Koloman Juhász, služeč pri 39. kr. ogrskem domobranskem pešpolku, je bil poslan na poizvedovalno patroljo s 14 timi možmi. Povelje je imel, naj sovražnika za njegovo bojno črto zmede in spolni poročila. Kljub napeti sovražnikovi pozornosti se je zvitemu četovodji posrečilo, da je prišel sovražniku za hrbet. Dognal je močne sovražne sile, opazoval zmedo, ki jo je napravilo med njimi naše topništvo, v svoji prisotnosti duha jo je izrabil in napadel sovražnika s silnim streljanjem. Kmalu nato je bil napaden od vseh strani in začela se je borba moža z možem. Z največjim pogumom se je ubranil velike premoči; zapovedal je metati med sovražnike rakete in zažigalne bombe. Med sovražniki nastalo zmedo je izkoristil in se vrnil v zapuščeno rusko postojanko. Drugi dan se je vrnil z zelo važnimi poročili k svoji glavni četi. Zlata hrabrostna.

V odseku Polazzo je sovražnik močno utrdil takozvan mrtvaški zid pred našimi postojankami in naši so tam vedno opazali zbiranje sovražnih krdel. Da bi bolj natančno razjasnili položaj, so razposlali več patrolj za sovražno bojno črto.

Pri eni izmed omenjenih patrolj prideljeni pešec II./45. bataljona Mihael Fiss se je na čelu svoje patrolje tako spretno splazil proti sovražniku, da se mu je posrečilo priti za zid. Tam sta se nahajali dve italijanski stotniji in oddelek strojnih pušk. Najbližnje Italijane sta postrelila pešec Fiss in patroljski poveljnik korporal Kordan, nakar so se vsi poskrili za kamenito kritje. V istem hipu pa se je na mestu, kjer je ravnokar prej stala patrolja, razletela težka granata. Poizvedovalni pohod se je popolnoma posrečil. Srebrna hrabrostna svetinja I. razreda.

Zdravstvo.

V vojski je vedno več in bolj različnih boleznih nego v miru. Vzrok temu je nakopičenje velikih množic na primeroma ozkem prostoru kakor tudi razmere, v katerih te množice žive.

Najbolj pogoste in nevarne bolezni so: kolera, legar, koze in griža. Razširjajo se neizmerno hitro in uničujejo, če se preveč razmnože, tisoče in tisoče ljudi.

Najboljše in najuspešnejše sredstvo zoper kolero, tifus in koze je cepljenje. Vsak vojak se mora dati cepiti. Cepljenja zoper griže dosihmal še ni.

Toda samo cepljenje nikakor še ne nudi absolutne varnosti proti boleznih. Vojak se mora natančno držati gotovih pravil in po njih živeti.

Glavni pogoj proti vsakemu zboljenju je kolikor mogoče **največja snažnost (prav posebno roke!)**, snažna bivališča, snažni strelni jarki in snažna stranišča. Ta natančna snažnost je skozinskozi potrebna, če se hoče preprečiti, da ne nastanejo zgoraj omenjene bolezni. Nezrelega sadja in slabe vode vojak ne sme uživati oziroma piti. In ker nosi jedi v usta z rokami, si mora roke kolikor mogoče večkrat umiti, kajti drugače dospejo po tej poti okuževalne kali najlaže v telo. Priliko za umivanje pač najde vedno, če le hoče.

Skrb za noge je za vojaka, prav posebno za pešca zelo velike važnosti. Da zabrani potno blato, si jih mora večkrat umiti. Krpe si mora tako oviti, da ne delajo gub. Gube ožuljijo in ranijo nogo, potem vojak ne more več

korakati. Čevlji morajo nogo dobro obleči; ne smejo biti ne preozki ne preširoki. Drugače se napravijo na nogi boleči žulji in mož dalje časa ne more hoditi.

Vojak se mora, kolikorkrat ima priliko, očistiti **mrčesa**. Srbenje kože se bi še prenašalo, toda veliko bolj nevarno je okuženje pegastega legarja po ušeh; bolezní namreč pogosto sledi smrt.

Vojak se naj varuje spolnega občevanja z lahkoživimi ženskami. Lahkoživke, kmetice in natarice, ki žive neposredno blizu bojne črte, so skoraj brez izjeme vse bolne in prenašajo strup svoje strašne bolezní na zdravo vojakovo telo. Vsak vojak, ki se teh bolezní naleze, se kaznuje; kajti samo njegova krivda je, če je zbolel.

In marsikateri se bo, samo navidez ozdravljen, vrnil domov; njegova žena ali nevesta ga bosta prísčno pozdravila. Nesrečnik je že popolnoma pozabil na svojo bolezen, ki pa zavratno še vedno preži v njegovi krvi. Zdaj se pollašča njegove žene, sega po njegovih nedolžnih otrocih. In mož je pahnil svojo družino v največjo nesrečo.

Vojaki! Mislite torej vedno na svojo družino ali na družino, ki si jo mislite šele ustvariti. Država rabi zdravih otrok, ki naj nekoč postanejo krepki vojaki in zdrave krepke matere.

Najvažnejši odlomki iz vojnih določb.

Vojne določbe so postave in vsebujejo najvažnejše točke vojaškega kazenskega prava. Vsak vojak jih mora poznati. In vedeti mora tudi, da se v določbah imenovani **zločini kaznujejo z najtežjimi, največkrat s smrtnimi kaznimi.**

Vojak, ki pravično misli in se vedno spominja svoje svete prisege, ne bo nikoli padel v skušnjavo, da bi izvršil zločin. Misel na njegove drage stariše in na družino mu bo vedno in povsod kazala pravo pot zvestobe in vojaške dolžnosti. Držite se natančno te poti; ona Vas vodi do časti in slave, najsvetejšega, kar ima vojak in človek.

Ubežništvo.

Kdor zapusti svojo četo z namenom, da se nikoli več ne povrne k njej, zagreši zločin dezertêrstva. Prime se ga sramotno ime **dezertêr**. Dezertêr se kaznuje **s smrtjo na vislicah**. Če je pobegnil k sovražniku, se mu **nikoli več ni mogoče povrniti v domovino**. Toda sovražnik navadno dezertêrja ne trpi v svoji deželi, ker ga zaničuje. Po sklepu miru ga bo poslal nazaj čez mejo, kjer ga bodo prijeli naši stražniki. Zaslužena kazen mu torej nikakor ne odide.

Toda zločin nima samo za dezertêrja, temuč tudi za njegovo družino najstrašnejše posledice. Državna podpora, ki so jo prejemale, se jim takoj ustavi. Družina mora nato trpeti revščino in pomanjkanje. Njegovo ime, ki ga je njegov oče pošteno nosil, se razglasi v občini, in s prstom bodo kazali na svojce brezčastnega vojaka. Hiša, po-

sestvo in vsako drugo imetje zapleni država. Družina obuboža, osamljena bo, pregnana in zapuščena. To so strašne posledice dezertêrstva, zločina vojaka, ki je pozabil na svojo dolžnost.

Samopoškodba.

Vojak, ki se hoče odtegniti vojni službi s tem, da se poškoduje ali prostovoljno povzroči bolezen, zagreši **zločin samopoškodbe**.

Po prekem sodu se tako dejanje kaznuje z **ustreljenjem** ali pa **smrtjo na vislicah**.

Še celo takrat, ko samopoškodovalec lahko postane v doglednem času sposoben za vojno službo, se kaznuje **s težko do 10 letno ječo**.

In kakšna je bodočnost takega vojaka, ko prestane kazen? Najlejša leta je preživel med zidovi mračne ječe. Kot pokveka, bolan in uničen, zapusti zapor. Nihče mu noče dati dela, kajti zločinca nihče ne mara. Vsakomur je v napotje in slednjič pogine kje v pomanjkanju in revščini. Danzadnem se kesa svojega dejanja, čigar strašne posledice mora nositi do zadnjega diha. Sramota zadene njega in njegovo družino.

Strahopetnost.

Vojak se mora postaviti sovražniku z največjo silo po robu; osebni nevarnosti se ne sme nikoli izkušati odtegniti. Kdor se pregreši zoper to zapoved ali pokaže morda samo z besedo ali z dejanjem bojzljivost, zagreši **zločin strahopetnosti**.

Strahopetnost se kaznuje z ustreljenjem. V gotovih slučajih je vsak poveljnik primoran, da bojazljivca usmrti pred lastno četo na licu mesta.

Raditega naj vojak nikoli ne zapusti brez povelja svoje postojanke. V boju ne sme ostati odzad, se ne sme skrivati in bežati nazaj, kajti v vsakem slučaju zakrivi zločin strahopetnosti in zasluži smrt.

Strahopetnost štejemo med najsramotojše vojaške zločine. Avstro-ogrski vojak je ne sme poznati!

Kršenje stražne službe.

Vojak, ki je postavljen, da pazi pri mostovih, predorih, tovarnah itd., kakor tudi prisluškovalec, vedeta ali vojak pri bojni straži, tak vojak vrši stražno službo.

Vojaka v stražni službi vedno natančno poučijo o njegovih dolžnostih. Če mu kaj ni prav jasno, mora prositi svojega predstojnika, naj mu obrazloži. To ni nobena sramota. Vojak sme to storiti brez vsakega strahu.

Vojak na straži ne sme zaspati, temuč mora vedno pozorno čuti in se natančno držati prejetih ukazov. Vsaka nemarnost v stražni službi je **zločin** in se v vojski kaznuje, če je nastala kakšna škoda, **z ustreljenjem**. Manjša kršenja službe se kaznujejo s **pet- do desetletno ječo**.

Zanemarjena stražna služba ima čestokrat za čete strašne in težke posledice. Vojak mora vedno imeti pred očmi, da utegne biti vsaka njegova površnost v pogubo njegovim tovarišem in tudi domovini, njemu samemu pa grozi smrtna kazen.

Vsaki utrujenosti se mora moško zoperstaviti in vedno misliti, da si bo po odpoklicanju lahko privoščil zasluženi počitek.

Odlikovanja.

Vsak avstro-ogrski državljani je dolžan, da zapusti svojo družino in svoj stan ter pohiti pod zastavo, kadar zakliče cesar in kralj. Šele kadar je sovražnik premagan, se vrne vojak zopet k družini in k svojemu delu, ki ga je izvrševal v mirni dobi.

Boj proti sovražniku je zatorej državljanska dolžnost; plačila zato ne sme nihče zahtevati.

Njegovo Veličanstvo je milostno ukazalo, naj se posebno hrabrim vojakom podeli „**hrabrostna svetinja**“.

Hrabri vojak dobi lahko zlato, srebrno 1. in 2. razreda in bronasto hrabrostno svetinjo. Te svetinje se morejo enemu in istemu vojaku podeliti tudi večkrat.

S podelitvijo hrabrostnih svetinj se dobiva tudi mesečna **denarna doklada do konca življenja**, ki pride vojaku posebno na stara leta prav.

Ta doklada znaša:

za zlato	hrabrostno svetinjo		mesečno K 30.—
„ srebrno	„ „	I. razr.	„ „ 15.—
„ srebrno	„ „	II. razr.	„ „ 7.50

Komur je podeljena bronasta svetinja, ne dobi doklade. Komur je bila podeljena večkrat svetinja iste vrste, dobiva samo enkratno doklado.

Vojščakom podeljene hrabrostne svetinje so **vidna znamenja naklonjenosti in milosti Njegovega Veličanstva cesarja in kralja**. Taka znamenja so ponos lastnika in ga označajo pred vsakomur kot izvanredno hrabrega in dolžnostim zvestega vojaka, ki je gledal sovražniku vsak

čas brez strahu v oči in zelo koristil domovini. Srečavamo ga s spoštovanjem, izražamo mu priznanje in zahvalo. Odlikovanec je ponos družine in občine.

Vsak vojak mora brezpogojno stremiti po tem, da si z zvestim izpolnjevanjem dolžnosti zasluži kako odliko. Vojščak ima vedno priložnost zato. **Hrabrostna svetinja mu ostane drag spomin na težke čase sedanje velike vojne.**

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS #

00000373502

Natisnili Krištof Reisserjevi sinovi na Dunaju, V.